DANUTA CZĘPIŃSKA-KAMIŃSKA, WOJCIECH KWASOWSKI

Wspomnienie o prof. dr hab. Krystynie Koneckiej-Betley (1922–2014)

9 września 2014 roku zmarła w wieku 92 lat profesor Krystyna Konecka-Betley. Całe swoje życie zawodowe związała Ona ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Pracę rozpoczęła w Katedrze Gleboznawstwa SGGW pod kierunkiem prof. A. Musierowicza w 1947 r. jeszcze jako studentka Wydziału Ogrodniczego SGGW. Po uzyskaniu dyplomu magistra inżyniera w 1950 r. została zatrudniona w Pracowni Fizyki i Chemii IUNG z siedzibą w Katedrze Gleboznawstwa. W 1960 r. uzyskała stopień doktora nauk rolniczo-leśnych na Wydziale Rolniczym SGGW na podstawie przedłożonej rozprawy pt. „Studia nad kompleksem sorpcyjnym gleb wytworzonych z gliny zwałowej w nawiązaniu do ich genezy”. W 1964 r. została służbowo przeniesiona do Katedry Gleboznawstwa SGGW na stanowisko adiunkta. W 1967 r. uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie gleboznawstwa na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. „Zagadnienie żelaza w procesie glebotwórczym”. W 1978 r. otrzymała tytuł naukowy i stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 1989 r. – profesora zwyczajnego. Odbyla staże naukowe w Wyższej Szkole Rolniczej w Pradze, na Wydziale Leśnym Uniwersytetu im. Humbolta w Eberswalde koło Berlina u prof. Ewalda i na Uniwersytecie w Rostoku u prof. G. Reutera.

Pracowała aktywnie w różnych komisjach i radach w Uczelni. W okresie od 1973 do 1977 roku pełniła obowiązki zastępcy dyrektora ds. naukowych w In-

stytucie Gleboznawstwa i Chemii Rolnej SGGW, a od 1977 do 1982 roku – kierownika Zakładu Genezy i Kształtowania Gleb w Instytucie Gleboznawstwa. W kadencji 1984–1987 r. była Prodziekanem do spraw studenckich Wydziału Rolniczego SGGW.

Do głównych kierunków badań prof. K. Koneckiej-Betley należały: geneza i typologia gleb, gleby kopalne i reliktowe oraz gleboznawstwo stosowane, ze specjalnym uwzględnieniem kartografii i ochrony środowiska. Dużą wagę przywiązywała do fizykochemicznych i mineralogicznych wskaźników oceny kierunków i zaawansowania procesów glebotwórczych.

Szczególnie dużym zainteresowaniem darzyła badania gleb reliktowych i kopalnych holocenu i plejstocenu, a w mniejszym zakresie również i starszych, wytworzonych z lessów i z piasków wydmych okolic Warszawy lub glin różnych złodowceń, głównie środkowopolskich. Gleby kopalne traktowała, jako wskaźniki stratygrafii czwartorzędu. W oparciu o datowania radiowęglowe substancji organicznej i termoluminescencji materii mineralnej gleb podejmowała próby rekonstrukcji środowiska przyrodniczego w środkowej Polsce w późnym glacie i holocenie.

Profesor K. Konecka-Betley pozostawiła po sobie bogaty dorobek naukowy. Jest autorką lub współautorką około 170 prac naukowo-badawczych, w tym współautorką podręcznika „Gleboznawstwo” w kolejnych wydaniach z 1981, 1995 i 1999 roku oraz skryptów dla Wydziału Leśnego. Jest również

współautorką mapy gleb Polski w skali 1:300 000 oraz późniejszej w skali 1:500 000. Wykonała również wzorcowe opracowanie kartograficzne części powiatu Łęczyckiego w skali 1:25 000. Wspólnie z R. Truszkowską opracowały mapę gleb Polski w skali 1:1 000 000 do podręcznika prof. A. Musierowicza pt. „Gleboznawstwo szczegółowe”. Są One również autorkami mapy szkolnej w skali 1:700 000 i mapy gleb Polski 1:200 000 do Atlasu Geograficznego.

Pierwsza praca o glebach kopalnych wytworzonych z lessu pt. „The typology of fossil soils an the example of Nielepów” – dyskutowana jeszcze z prof. A. Musierowiczem – ukazała się drukiem w 1968 roku. Stała się początkiem powstania w Katedrze Gleboznawstwa SGGW „szkoły paleopedologicznej”, kiedy do prof. Krystyny Koneckiej-Betley dołączyli później młodszy koledzy: Danuta Czepińska-Kamińska, Elżbieta Janowska, Małgorzata Okołowicz i Zbigniew Zagórski. Do najważniejszych, oprócz wyżej wymienionej, publikacji dotyczących tej tematyki należą: „Poziomy diagnostyczne śródlessowych gleb kopalnych Polski południowo-wschodniej” – 1976 r., „Gleby reliktowe wytworzone ze skał węglanowych na obszarze Gór Świętokrzyskich i ich obrzeżeniu” – 1976 r., „Soils of dune areas of central Poland in late Glacial and Holocen” – 1977 r., rozdział o glebach w książce pt. „Człowiek i środowisko w pradziejach – 1983 r., rozdział w książce pt. „Weathering; its Products and Deposits” – 1989 r., „Late Vistulian and Holocene fossil soils developed from aeolian and alluvial sediments of the Warsaw Basin” – 1991 r., „Fossil soils of late Pleistocene developed from loesses” – 1994 r., „Micromorphological differentiation of the top part of the warta and odra glacial till complexes” – 1995 r., „Paleosols as units of Quaternary stratigraphy” – 2002. W 2002 roku prace o glebach kopalnych zostały zebrane i wydane drukiem w książce pt. „Paleopedology Problems in Poland”. Ostatnia praca Pani Profesor Koneckiej-Betley ukazała się w 2012 r.

Wiele lat prof. K. Konecka-Betley poświęciła wszechstronnym badaniom środowiska Kampinoskiego Parku Narodowego. W latach 70. XX w. przeprowadzono badania koordynowane przez PAN w temacie pt. „Zmiany zachodzące w środowisku glebowo-siedliskowym Kampinoskiego Parku Narodowego pod wpływem antropopresji”. W badaniach brała udział większość pracowników Katedry Gleboznawstwa oraz mikrobiolodzy i fitosocjolodzy z innych ośrodków naukowych. Powstało wiele prac wydanych w 2 tomach, redagowanych przez prof. B. Dobrzańskiego i prof. K. Konecką-Betley pt. „Wpływ działalności człowieka na środowisko glebowe w Kam-

pinoskim Parku Narodowym” – cz. I w 1983 r. i cz. II w 1986 r. oraz Mapa gleb KPN w skali 1: 25 000, która nie została opublikowana.

Badania w Kampinoskim Parku Narodowym były kontynuowane w ramach, inspirowanych i kierowanych przez Panią profesor, dwóch grantów KBN pt. „Prognozowanie przemian właściwości chemicznych gleb Kampinoskiego Parku Narodowego na tle innych komponentów środowiska przyrodniczego” (1993–2000). Był to temat interdyscyplinarny w ujęciu dynamicznym, który dotyczył wpływu człowieka na środowisko przyrodnicze. Badano gleby, wody, wybrane rośliny oraz niektóre składniki powietrza. Badania kontynuowano w kolejnych tematach we współpracy z Wyższą Szkołą Ekologii i Zarządzania w Warszawie w latach 2000–2005. Powstały publikacje obejmujące charakterystykę gleb strefy ochrony ścisłej i częściowej w Rezerwacie Biosfery „Puszcza Kampinowska”, formy żelaza i glinu, jako wskaźniki procesów glebotwórczych w tych glebach oraz rozmieszczenie w nich frakcji fosforu.

Ważną część prac naukowych Pani profesor stanowiły badania gleb i roślin w problemie węzłowym Instytutu Badawczego Leśnictwa pt.: „Wpływ melioracji wodnych na właściwości fizykochemiczne gleb i niektóre procesy fizjologiczne roślin drzewiastych” (1973–1980). Pani prof. K. Konecka-Betley kierowała dużym zespołem, współpracując z innymi katedrami Wydziału Rolniczego SGGW: Katedrą Fizjologii Roślin, Katedrą Botaniki oraz Mikrobiologii.

Pani prof. K. Konecka-Betley uczestniczyła w badaniach gleb miejskich oraz prognozowaniu ich rozwoju i przemian w temacie zespołowym pt. „Eksperyment Białoleka Dworska” (1976–1979) przy współpracy z Instytutem Kształtowania Środowiska.

Ś.P. prof. dr hab. Krystyna Konecka-Betley była osobą, która umiała zaangażować do realizacji różnych projektów naukowych liczne zespoły badawcze, w składzie, których byli, nie licząc gleboznawców, geolodzy, botanicy, ekolodzy, fizjologzy roślin, leśnicy, fitosocjolodzy, fizycy, melioranci. Dzięki tej współpracy mogła wykorzystać w swoich indywidualnych lub współautorskich pracach różnorodne zaawansowane, nowatorskie metody, takie jak: mikromorfologia, palinologia, mikroskopia elektronowa, datowania ^{14}C i termoluminescencyjne, metody statystyczne i in. Inspirowała współpracowników do podejmowania badań, których wyniki potem służyły do uzyskiwania stopni naukowych. Nie szczędziła czasu na dogłębne konsultacje każdemu, kto się do Niej zwrócił o taką pomoc.

Ś.P. prof. dr hab. Krystyna Konecka-Betley zachowała wysoką aktywność naukową do końca swoich dni, służąc swoją wiedzą młodszym kolegom, a także publikując syntetyczne prace, jak: „Złożona geneza gleb pławowych (lessivés)” z 2009 r., czy „Późnoglacialne i holocenske gleby kopalne doliny środkowej Wisły datowane ^{14}C ” z 2012 r.

Była członkiem Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego (PTG) i Międzynarodowej Unii Towarzystw Gleboznawczych (IUSS). Przez trzy kadencje pełniła funkcję sekretarza Zarządu Głównego PTG oraz przewodniczącego Oddziału Warszawskiego PTG. Brała czynny udział w opracowaniu kolejnych wydań systematyki gleb Polski. Współorganizowała Kongresy i konferencje naukowe. Przez 10 lat pełniła funkcję redaktora naczelnego Roczników Gleboznawczych, a następnie aktywnie uczestniczyła w Komitecie Redakcyjnym wspierając kolejnych redaktorów czasopisma. Towarzystwo doceniając zasługi obdarzyło Ją Tytułem Honorowego Członka PTG. Pracowała w Komitecie Badań Czwartorzędu PAN i w Komisji Paleopedologii INQUA. Przez wiele kadencji była członkiem Rady Naukowej Kampinoskiego Parku Narodowego.

Za osiągnięcia i zaangażowanie w pracy naukowej, dydaktycznej i wychowawczej uzyskiwała różnorodne nagrody oraz wyróżnienia uczelniane i państwowe. Została odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką PTG, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, złotą odznaką honorową za Zasługi dla SGGW, złotą odznaką za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Otrzymała 3 nagrody Naukowe Wydziału V PAN, 2 nagrody zespołowe II stopnia i nagrodę indywidualną I stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Nie sposób w krótkim wspomnieniu wymienić nawet najważniejsze zalety i zasługi Pani prof. Krystyny Koneckiej-Betley. Była człowiekiem szlachetnym, koleżeńskim, bezpośrednim i szczerym w kontaktach z ludźmi, od którego biła energia życia i optymizm, a szczególnie nieustająca pasja twórcza.

Swym odejściem pozostawiła Pani Profesor po sobie puste miejsce, które będzie trudno zappełnić, ale pozostawiła także wzór osobowości, który warto naśladować.

Cześć Jej Pamięci!

Profesor Konecka-Betley w ukochanej Puszczy Kampinoskiej

In memory of Professor Krystyna Konecka-Betley (1922–2014)

The members of the Polish Soil Science Society regret to inform, that on September 9, 2014 in Warsaw, Poland, Professor Krystyna Konecka-Betley passed away. Her entire professional life was linked with the Warsaw University of Life Sciences – SGGW (Warsaw, Poland), where she began her work in 1947. In 1960, she obtained the degree of PhD of agro-forestry, and in 1967 she became the assistant professor in the field of soil science. In 1978, she received the degree and position of associate professor, and in 1989 – a title of full professor.

The main research interests of prof. K. Konecka-Betley were: (1) soils genesis, their typology and soil-forming processes studied e.g. with the use of micromorphology, (2) fossil and relic soils as the basis for the reconstruction of the natural environment of the Pleistocene and Holocene in middle Europe, and (3) applied soil science with special emphasis on cartography and environmental protection.

Professor Krystyna Konecka-Betley left a rich scientific output. She was the author or co-author of about 170 scientific works (some of them are listed below). She was, for instance, the co-author of the chapter in the book “Weathering: its Products and Deposits” (1989), as well as she was the editor, author, and/or co-author in the book “Paleopedology problems in Poland” (2002).

The late Professor Krystyna Konecka-Betley was a person who knew how to commit numerous research teams to her various research projects. She collaborated not only with soil scientists, but also with geologists, botanists, ecologists, plants physiologists, foresters, phytosociologists, physicists, etc. Thanks to this cooperation she was able to use in her work a variety of advanced and innovative methods, such as: micromorphology, palynology, electron microscopy, ^{14}C and thermoluminescent dating, statistical methods, etc.

She was a member of the Polish Society of Soil Science (PTG), the International Union of Soil Sciences (IUSS), and the Committee for Quaternary Research of Polish Academy of Sciences, Commission of Paleopedology of INQUA. For many years she was a member of the Scientific Council of the Kampinoski National Park (Poland).

Professor Krystyna Konecka-Betley was very active in her scientific works till the end of her days.

She was a noble and friendly woman, direct and honest in dealing with people. The optimism of life and creative passion spread to other people who worked with her. The Polish Society of Soil Science lost one of the best pedologists in its history.

The most important scientific articles by Professor Krystyna Konecka-Betley are listed below. PL signature means that the original language of the article was Polish with English abstract or summary.

1. Konecka-Betley K., 2012. Late glacial and Holocene ^{14}C -dated fossil soils in the middle Vistula valley. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 63(4): 50–60 (PL)
2. Konecka-Betley K., Czępińska-Kamińska D., Zagórski Z., 2010. Contribution to the recognition of the origin and chemical composition of loess nodules from the Sandomierz section. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 61(4): 128–133 (PL)
3. Konecka-Betley K., 2009. The complex origin of Luvisols. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 60(4): 113–128 (PL)
4. Konecka-Betley K., Czępińska-Kamińska D., Okołowicz M., Zagórski Z., 2006. Pedogenetic processes in palaeosols of the Polanów Sambo-rzecki loesses exposure – vicinity of Sandomierz. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 57(3/4): 151–174 (PL)
5. Konecka-Betley K., Janowska E., 2005. Late Glacial and Holocene stratotype of paleosols in the Warsaw Basin. *Studia Quaternaria*, 22: 3–16.
6. Konecka-Betley K., 2002. Paleosols as units of Quaternary stratigraphy. [In:] *Paleopedology Problems in Poland*. Łódzkie Tow. Nauk.: 37–45.
7. Janowska E., Konecka-Betley K., Czępińska-Kamińska D., Okołowicz M., 2002. Iron and aluminum forms as indicators of selected soil-forming processes in the Biosphere Reserve: Puszcza Kampinoska. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 53(3/4): 33–46 (PL)
8. Konecka-Betley K., 2001. Reconstruction of late Pleistocene and Holocene pedological processes in the central Poland. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 52(1/2): 99–117 (PL)
9. Konecka-Betley K., Okołowicz M., 1998. Phosphorus as indicator of the man activity in Pleistocene. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 49(1/2): 87–94

10. Konecka-Betley K., Róg Z., 1998. Relict weathered material in the Vistulian soils of Olsztyn region. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 49(3/4): 143–160 (PL)
11. Konecka-Betley K., Janowska E., 1996. Age and origin of sediments and selected soil-forming processes. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 47(suppl.): 113–123 (PL)
12. Konecka-Betley K., Czępińska-Kamińska D., Nalepka-Paperz D., Wasylukowa K., 1996. Changes of natural environment in late Pleistocene and Holocene at the Kampinoski National Park – case study of the Wilkow (Polesie Stare) peat-bog. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 47(suppl.): 103–112 (PL)
13. Konecka-Betley K., Baraniecka M.D., 1995. Micromorphological differentiation of the top part of the Warta and Odra glacial till complexes. *Acta Geogr. Lodz.* 68: 117–134.
14. Konecka-Betley K., Zagórski Z., 1994. Influence of interglacial soil forming processes on the micromorphological traits of the fossil soils developed from loesses. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 45(3/4): 85–96 (PL)
15. Konecka-Betley K., Maruszczak H., 1993. Holocene pedogenesis development in enclosed cup-depressions of loess areas in the Lublin environs. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 44(3/4): 153–163 (PL)
16. Konecka-Betley K., 1994. Fossil soils of late Pleistocene developed from loesses. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 44 (suppl.): 55–62
17. Goździk J., Konecka-Betley K., 1992. Late-Vistulian carbonateous formations in outflow-closed depressions of the Bełchatow brown coal strip mine. Part II. Chemical and mineral composition. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 43(3/4): 113–124 (PL)
18. Goździk J., Konecka-Betley K., 1992. Late-Vistulian carbonateous formations in outflow-closed depressions of the Bełchatów brown coal strip mine. Part I. Genesis and stratigraphy. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 43(3/4): 103–112 (PL)
19. Konecka-Betley K., 1991. Late Vistulian and Holocene fossil soils developed from aeolian and alluvial sediments of the Warsaw Basin. *Zeitschrift für geomorphologie N.F.Bd.*, 90: 99–105.
20. Konecka-Betley K., Czępińska-Kamińska D., 1987. Some aspects of the genesis of shallow red soils of Yugoslavia. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 38(3): 139–151 (PL)
21. Konecka-Betley K., Czępińska-Kamińska D., 1985. Fossil organic sediments in Rogow forests as an index of site changes. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 36(2): 131–141 (PL)
22. Konecka-Betley K., Czępińska-Kamińska D., 1985. Age and formation of soils and fossil organic sediments of Rogow forests (Rawa Upland). *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 36(2): 111–129 (PL)
23. Konecka-Betley K., Brogowski Z., Okołowicz M., 1985. Distribution of phosphorus compounds in fossil soils developed from late pleistocenic dune sands at Cięciwa. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 36(2): 75–84 (PL)
24. Konecka-Betley K., 1982. Fossil and relict soils in dunes of the Warsaw environs. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 33(3-4): 81–112 (PL)
25. Konecka-Betley K., 1981. Development of the soil-forming processes of late Pleistocene and Holocene in dunes of the environs of Warsaw. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 32(3): 151–160
26. Konecka-Betley K., Czępińska-Kamińska D., 1979. Typology of soils developed from shallow silty formations of the Skierniewicka Upland. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 30(2): 95–110 (PL)
27. Konecka-Betley K., 1977. Soils of dune areas of central Poland in late Glacial and Holocen. *Folia Quaternaria*, 49: 42–61.
28. Czarnowska K., Konecka-Betley K., 1976. Content of heavy metals in soils and in relic weathering materials developed from carbonate rocks. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 27(2): 151–158 (PL)
29. Konecka-Betley K., Mazurek A., 1976. Micromorphological investigations of relic weathering materials developed from limestones of the Świętokrzyskie mountains and their mantle. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 27(2): 99–112 (PL)
30. Konecka-Betley K., 1976. Relic soils formed of carbonate rocks in the environs of the Świętokrzyskie Mts. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 27(2): 49–71 (PL)
31. Konecka-Betley K., 1976. Diagnostic horizons in intra-loess fossil soils in south-eastern Poland. *Biul. Inst. Geol.*, 297: 121–134 (PL)
32. Konecka-Betley K., 1974. Late-Pleistocenik and Holocenik fossil soils and relict soils in the vicinity of Otwock. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 25(3): 101–118 (PL)

33. Konecka-Betley K., 1974. Distribution and transformations of organic matter in fossil soils among loesses. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 25(suppl.): 207–215
34. Konecka-Betley K., Majsterkiewicz T., 1973. Genesis of soils developed of silty cover sediments of Central Poland. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 24(2): 133–158 (PL)
35. Konecka-Betley K., Borek S., Czarnowska K., Kępka M., Królowa H., Łakomiec I., Kobylińska J., 1970. Effect of process of gleization from top on forming soils developed of boulder loam. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 21(1): 21–50 (PL)
36. Konecka-Betley K., Królowa H., Kobylińska J., 1969. Paleopedological investigations in Mazowsze region. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 20(2): 447–455 (PL)
37. Konecka-Betley K., 1968. Iron problem in soil-forming process. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 19(1): 51–97 (PL)
38. Konecka-Betley K., 1966. A contribution to the study of clay minerals in soils from loesses. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 16(2): 413–430 (PL)
39. Konecka-Betley K., 1964. Fe-problem in aus Keuperton (Trias) entstandenen Böden (The issue of iron in soils developed from Keuper (Triassic) clays). *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 14(suppl.): 113–120 (DE)
40. Konecka-Betley K., 1963. Browning and „lessivage” processes in Roumanian mountain soils. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 13(1): 51–66 (PL)
41. Konecka-Betley K., 1961. Studies on the sorption complex of soils from boulder loams in relation to their genesis. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 10(2): 469–524 (PL)
42. Konecka-Betley K., 1960. Preliminary criteria to recognise the „lessive” soils and some of the brown soils. *Roczniki Gleboznawcze – Soil Science Annual*, 9(1): 131–138 (PL)